

Arzo

XVII

12

Catala

61

Jesus Maria cum B. Benedicto, & Francisco.

PRO
IOACHIMO
VALLSET CASA-

DEMUNT.

CONTRA

MANVMISORES
TESTAMENTI DOMINÆ

AGNETIS VALLS, ET CASADEMUNT.

IN testamento Agnetis valls, & Casademunt acto penes Paulum Passoles Nott. Pub. Barcinonæ die 15. Julij 1650. In quo scriptus est hæres Ioachimus Valls & Casademunt nepos testatricis & eius descendentes legitimi & naturales quibus sine liberis descendibus certæ, & determinatæ causæ piæ sunt substitutæ legitur clausula tenoris sequentis. *I per quât yo estich plenamēt satisfeta que les coses en aquest meu testament contengudes son disposades a madura, y molt consultada de-*
libe-

|||

liberatio, y ser aquesta la ultima voluntat mia, y no altre per descarrech de ma conciencia a honra de Deu Nostre Senyor, y repos de la mia anima tement, que en lo esdeuenidor, axi per respectes, com per contemplacions de algunes persones (lo que poria succehir) no fes algun altre testament, codicil, o altre especie de ultima voluntat, lo que faria mes per dits respectes, o contemplacions que de bona voluntat vull perço, y expressament man que lo present meu testament sie valid y ferm en tot temps, y les coses en aquell contengudes apres seguida ma mort posadas en executio al peu de la letra; sino es que en algun altre testament que yo despres de aquest fes, o firmàs se trobassen scrites, o continuadas las paraulas ab la forma seguent. Benauenturats aquells que moran en gracia del Senyor, y posseheixen la sancta Gloria, les quals paraulas vull sien scrites y continuadas com assi esta escrit. Tradito dicto testamento Notario recuperauit illud dicta testatrix ad effectum vt aliqua adderet, sicque apertum fuit, & in posse dictæ testatricis remansit, mortuaque illa super arca fuit repertum. Apparet quoque aliud testamentum in posse Francisci Reuerter Not. pub. Barcinonæ factum 5. Octobris 1653. in quo hæredem instituit eius animam & certas pias causas ad libitum manumissorum cum clausula derogatoria quæ sic se habet. *Reuocant, cassant, y annullat ab lo present meu testament tots, y qualseuols altres testaments per mi fets en poder de qualseuols Notaris, Rectors, y Vicaris, encaraque en aquells y agues qualseuols paraulas derogatorias, de les quals sen agues de fer expressa mencio; perquant de qualseuols altres testaments, y ultimes voluntats per mi fins lo die present fets, y fetes, y de totes y qualseuols paraules derogatorias per mi en aquells y aquellas apposades, yo ab lo present meu testament me pesnit, e vull lo present meu testament a totes altres ultimes voluntats mies totalment preualer, &c.* Dubitatur modo quamnam dispositio sustineatur, in quo consistit tota difficultas causæ, & claritatis gratia diuidimus discursum in tres partes. Primo dubitatur an primum testamentum in nostro casu reuocetur per secundum habentem clausulam prædictam derogatoriam. Secundo an iufficiat clausula secundi testamenti derogatoria instituta causa pia. Tertio an primum testamentum mereatur nomen tes-

testamenti sic vt possimus dicere esse in concursu duorum testamentorum.

Ad primum dubitari non potest licitum esse ponere clausulam derogatoriam in futurum, prout posita est in nostro casu, vt omnes doctores concordant & tradit Fontanel. *de pactis claus.* 4. *glos.* 2. *i. p.* 1. *n.* 59. Hac enim clausula ad futura testamenta facit nos certos de defectu voluntatis testatrix in sequenti dispositione, & de consensu deliberato in priori vt probatur communiter *ex l. si mihi & tibi in fine. ff. de leg. 1.* Ibi vnde dicendum est priorem durare & posteriorem non valere, tradunt Mantica *de coniecturis vlt. volunt. lib. 12. tit. 8. à nu. 2.* & Menno. *de presump. lib. 4. presump. 166. per totam, Couar. in rub. de testamentis 2. p. nu. 19.* & præ omnibus semper pro hac causa videndus Franciscus Cyriac. *Niger controuers. 360. num. 45. cum sequentibus.*

Solummodo difficultas versatur inter DD. quam clausula derogatoria requiratur in secundo testamento an sufficiat generalis, an specialis, an requiratur indiuidua, in qua quaestione in presenti casu dicendum est requiri indiuiduam.

Primo, ex doctrina Iulij Clari, *lib. 3. sententiarum §. testamenti q. 99. num. 5. vers.* Nihilominus vbi distinguendo materiam dicit, quod aut clausula derogatoria in primo testamento inserta erat simpliciter concepta puta si fecero aliud testamentum nolo illud valere, & tunc sufficit clausula derogatoria specialis testamenti, aut dicta clausula derogatoria habet insertam specialem formam prout in nostro casu, & tunc debeat fieri mentio ipsius clausulae derogatoria, quæ distinctio sic approbatur per dictum Clarum: distinctio tamē per me posita iudicio meo sapit magnam æquitatem & credo, quod Iudex, qui illam sequeretur non erraret.

Secundo quia etsi communiter doctores concordent specialem derogatoriam secundi testamenti sufficere prout videre est apud dictos Mantica *qui supra nu. 7. ex l. si quis in principio. ff. de leg. 3.* & Marta *p. 4. q. 4. artic. 7. nu. 14. de successione legat. cum mul. ris per Cancer var. 1. cap. 4. nn. 11.* Tamen difficultas est quando specialis clausula derogatoria dicatur volunt enim omnes præ-

dici quod fiat mentio vel Notarij primi testamenti in quo est clausula derogatoria in futurum vel mensis, & anni illius testamenti, aut saltem ita debet declarari voluntas derogatoria, vt intellectus non labore in intelligendo mentem illius, sed ex ipsis verbis pateat, quod nulla sit dubitatio voluisse primum reuocare, vt ad verbum inquit, Bald. *in auctent.* Hoc inter liberos *C. de testament.* Natta *cons.* 531. *nu.* 39. & in fortioribus terminis Cyriacus *d. controuers.* 360. *nu.* 49. *qui num.* 82. ponit clausulam reuocatoriam secundi de quo disceptabatur, & pro validitate primi refert declaratum in fine. Vnde cum in nostro casu clausula reuocatoria, quæ est in secundo non faciat mentionem primi nec Notarij, nec mensis & anni habita illius testamenti notitia, quæ legitimè probata est in processu concluditur clausulam illam non posse iudicari specialem & derogatoriam primæ dispositionis.

Tertio, irrefragabiliter consideratur stylum notariorum Bar chinonensium esse ponere clausulam derogatoriam specialem nec vnquam generali sunt contenti adiciunt enim semper illa verba. *Encara que en aquells hi agues qual seuols paraulas derogatorias, de las quals sen agues de fer expressa mentio,* prout patet ex primo testamento si legitur clausula. *Reuocant, casant, &c.* & ex pluribus testamentis occulariter potest ostendi. Vnde non potest hæc reuocatio dici specialis, nec sufficit ad tollendam vim clausulæ derogatoriæ in futurum positæ. Aliqua enim magis specialitas debet esse ad tollendum testamentum in quo est clausula derogatoria in futurum ab eo in quo non legitur. Vnde punctim eleganter notat Cancer *videndus p. i. cap. 4. n. 18. Vers.* Vnum tamen est. Ex Socino, Marcabruno, & alijs, quod si clausula derogatoriæ specialis posita in posteriori testamento soleat ex consuetudine notariorum apponi indistincte non tollit protestationem factam in priori testamento, quæ derogat subsequenti testamento, & iuxta hæc doctrinam fuit declaratum referente Hieronymo Astor in illa causa de qua meminit, Cancer *i. var. cap. 4. num. 12. in fine,* quæ est elegans ad hoc institutum.

Nec obstat si dicatur quod sumus in testamento mulieris,
& quod

& quod in illo sufficit derogatoria generalis in secundo prout in muliere, rustico, & minore concludunt Clarus *d. q. 99.* & eius additionator Baiardus: Quia respondetur quod clausulæ derogatoriæ in futurum non sunt de stylo Notarij, sed censentur appositæ de voluntate testatoris, & licet idiota, vel mulier ignorent vim arum clausularum non est inconueniens credere, quod consuluerit peritiores, vel etiam requisierit notarium, vt apponeret talem cautelam prout terminanter & in specie considerant, Menoch. *conf. 170. num. 22. & 23.* Bursatus *conf. 307. n. 137. & 138.* Riminaldus *conf. 808. n. 122.* & is citatis Cyriacus *d. controuers. 360. nu. 37. & an. 102. vers.* Ad sextum argumentum qui ita decisum in fine refert, & multum facit quod testamentum est scriptum lingua vulgari vnde audiendo eius vulgarem expositionem satis intellexit testatrix virtutem dictæ clausulæ derogatoriæ in futurum vt ponderat. Hypolitus Riminaldus *d. conf. 808. nu. 122.* & Cyriacus *d. controuers. 360. n. 106.* maximè in nostro casu vbi leguntur verba, *madura y molt consultada deliberacio*, & in dicto testamento reperiuntur verba illa *per amor de Deu y ab intuitu pietatis* scripta manu Alexi Tristany V. I. D. vt ipse fatetur in suis responsionibus personalibus super vndecimo articulo, ex quo constat peritum consuluisse per quem potuit notificari abundè de qualitate, & valore dictæ clausulæ derogatoriæ in futurum.

Ex hucusque dictis licet inferre quod per secundum testamentum non fuit reuocata dispositio prima facta per nostram testatricem quia clausula derogatoria, quæ in primo testamento continetur facit vt posterior voluntas testatricis deesse videatur, *l. si quis, in principio, l. si mihi 12. §. ultimo, ff. de legat. 1.* Cæcer *var. 1. cap. 4. nu. 11.* arguit enim lex fictam & simulatam esse posteriorem dispositionem & facta pro quadam satisfactione inani institutorum in eo vt ex pluribus notat Cyriacus *d. controuersia 360. nu. 47. qui nu. 65.* asserit quod lex vigore clausulæ derogatoriæ in futurum præsumit testatricem non poenituisse licet apparenter fecerit aliam dispositionem, & Simon de Prætiis *de interpretat. vlt. volum. lib. 4. interpretat. 3. dub. 2. sub n. 69.* inquit

per secundum testamentum non probari voluntatem testatoris contrariam protestationi, nec priori testamento, & quod in hoc secundo testamento deficiat voluntas reuocandi primū ex sequentibus pariter probatur.

Primo quia hæc clausula derogatoria in futuram solet apponi (prout fuit apposita in nostro casu) à testatoribus, qui dubitant à suis consanguineis blanditijs, vel aliter induci ad eos instituendos, quibus & si apertè contradicere nolunt in effectu non intendunt eos habere suam hæreditatem, vnde vt possint apparenter ei satisfacere præmittunt protestationem declaratoriam voluntatis, vt notat Cyriacus *d. controuerf. 360. nu. 47.* vnde hæc secunda, & posterior voluntas debet esse purgata ab omni suspitione, & vt dicit Faber nulla suggestionis suspicio probabilis esse debet quæ aliundè capi possit quam ex clausula derogatoria: suspicio enim quantulumcumque a posteriori testamento habesse necesse est vt tradit subtilis vir *in Cod. li. 4. tit. 5. deffin. 14. in fine*, & merito cum lex regulariter iam præsumat secundum testamentum factum fuisse ad suggestionem Mantica *d. lib. 12. tit. 8. jub. num. 3. & 4.* Riminaldus *conf. 278. nu. 12.* Cancer *d. cap. 4. num. 14.* Vnde quælibet coniectura, quæ ultra clausulam derogatoriam in secundo testamento reperitur multum facit vacillare voluntatem testatrix.

In nostro autem casu multæ coniecturæ sunt ultra clausulam derogatoriam & signanter quod ipsa testatrix secundum fecit testamentum suggestione Ioannis Ros præbyteri, qui pro constanti dedit testatrici quod Ioachimus Valls hæres scriptus in primo testamento decesserat, pro vt optimè probant testes per dictum Valls ministrati super decimo septimo articulo, qui deponunt tum de auditu a dicto Ros, tum de dicto ipsius testatrix, & quod hoc credidit ipsa testatrix apertè conuincitur tum ex dictis testibus tum ex secundo testamento, ibi *tots los dentes del quondam senyor marit meu fillis y nets meus sien pagats.* Quæ verba *nets meus* in dicto Ioachimo Valls verificantur tantum cum nullos alios neptos habuerit & sic pro certo habuit ex dicto dicti Ros mortuum esse dictum Ioachimū. Cau
sa au-

sa autem suggestionis fuit vt lucraretur dictus Ros legatū mille librarum in secundo testamento ei relictum, quod non habebat in primo ex quo dicendum est fuisse illius suggestione factum secundum testamentum.

Plus dicimus & est quod clausula derogatoria prioris testamenti fuit scripta in odium dicti Ros, vel Magdalena Flaquer de hac enim vti propinqua poterat timere testatrix ne instigaretur, aut subornaretur ad faciendum secundum testamentum de dicto autem Ioanne Ros plus poterat timere quia cum omnia eius negocia gereret recte suspicabatur ne induceret testatricem vt mutaret testamentum, & sibi aliquid daret quaesito titulo compensationis seruitiorum: quod timuit testatrix probauit euentus legitur enim legatum factum dicto Ioāni Ros mille librarum sub hac forma: *Item deix, y llego al dit mossen Ioan Ros preuere marmessor meu per los molts serueys he rebuts de ell ab lo spay de molts anys que ha estat en ma casa beneficiant ma hazienda, y altrament mil lliures Barcelonesas.* Legitur & pariter legatum dictae Marię Magdalena Flaquer quingentum librarum ad suas voluntates, & quidem purē cum tantum conditionaliter in primo testamento ei esset relictum. Ex quibus, & ex dicta clausula ita concepta secundum modum praedictum clarē colligitur non ex voluntate testatricis sed gratia blandiēdi dicto Ros fuisse secundum testamentum mortis quaesito colore ordinatum, & sic nullum esse vt optime declarauit Senatus in causa de qua Cancer *qui sup. nu. 12.* prout originaliter vidimus & eleganter dicit Faber *d. defi. 14. in fine* ibi ea maximē facti circumstantia concurrente de qua diximus vt posterioribus tabulis institutus is reperiatur cuius odio ne institui postea vtiliter possit adieceret testator clausulam derogatoriā in prioribus quod & ipse Faber *tradit definit. 13. Cancer d. cap. 4. nu. 13.* Dificile enim est vt ad hereditatem ex testamento is admitti debeat de quo excludendo testator cogitauit, *l. 2. § si consulto. l. si ita. 8. § is autem. l. qui ex liberis 11. §. vltim ff. de bonor. posses. secundum tabulas* & in hoc sat est timor future coactionis vt dicit Faber *d. definit. 13.*

Altera etiam coniectura est quod secundum testamentū fuit factum presente dicto Ioanne Ros vt deponit Franciscus Reuerter not. qui illud recipit super articulo quinto & solitudine dicti Ioannis Ros fuit primum testamentum adportatū domi dictę testatricis & ei traditum presente semper dicto Ioāne Ros qui publicauit fuisse omnino laesatum & ruptum dictum testamentum prout deponit Hyacinthus Borràs not. pub. Barcinonę super tertio & sexto articulo & remanent plura ex his probata ex responsionibus personalibus dicti Ros super tertio, quarto, & quinto, quę omnes circumstantię præsumunt potius ex suggestionē dicti Ros quam ex voluntate dictę testatricis fuisse factum secundum testamentum vt ponderant Fab. *d. disfn.* 13. *Cancer d. cap. 4. num. 13.* & fuit de mente Senatus in supra citata causa.

Tertia coniectura sit quia nō potuit testatrix obliuisci prioris clausulę derogatorię cum illa fuerit cum toto testamento ei lecta vt deponit dictus Borràs super primum, & fuit testata presente Alexio Triftany V. I. D. Vnde dicendum est de consilio sapientis testatam fuisse, cumque medium iuridicum quo & primum testamentum sustineretur, & secundum non valeret simulque satisfaceret testatrix instigationibus tam dictę Flaquer quam dicti Ros esset non facere mentionem de prima clausula derogatoria antecedenti omisit eam testatrix, & omittendo eam testando coram Iuris Doctore qui eius vim optime sciebat vti tam magnus aduocatus dicendum est consulto eam omissam esse vt & tunc gratificaretur instigantibus & eis dedisse arundinam vacuum in posterum appareret, pro vt in simili dicit Cyriacus *d. controu.* 360. *n. 47.* essetque hoc modo secundum testamentum velut cimbalum tinnies dans sine mente sonum, vt similia testamenta appellat Natta *conf.* 639. *sub. n. 3.* & *in auctent. inter liberos n. 23. C. de testament.* Quę omnia indubitanter procedunt iuncta dilectione testatricis erga dictum Valls de qua infra dicemus.

Nec obstat si dicatur dictam testatricem habuisse animū mutandę voluntatis quia reuera superuenit causa, qua eius a-

nimus

nimus turbaretur & sic nec opus fuisse clausulæ speciali quia ex communi sententia si post factum testamentum cum clausula derogatoria inciderit noua causa mutandi testamentum illud per posterius intelligitur reuocatum quamuis clausulæ derogatoriæ nulla fiat mentio specialis vt communiter notant doctores, qui de hoc tractant signanter, Mantica dicto lib. 12. tit. 8. nu. 17. Mennoch. d. præsump. 166. n. 18. cum aliis per Cancer. d. c. 4. nu. 17. causa autē concipitur ab aduersantibus dicendo, quod Ioachimus Valls de mense Septembris 1653. transmigravit ad hostes & sic quod legitimè fuit conturbatus animus testatricis vt mutaret testamentum.

Caterum huic obiectioni multipliciter respōdetur, & quidem primo quod dicta transgressio ad hostes non fuit causa mutandæ voluntatis, nec dato casu quo posset esse sufficiens ad perturbandum animum perturbauit reuera animum nostræ testatricis. Videmus enim in processu causam nouæ voluntatis expressam, ex testibus enim constat illam mutasse suasionibus Ioannis Ros dicentis dictum Ioachimum Valls esse mortuum ob quæ secundam voluntatem fecisse deponunt testes, & sanè est vna ex causis legitimis mutandæ voluntatis si post primum testamentum decedat filius hæres in eo institutus cuius contemplatione fecerat primum testamentum cum clausula derogatoria in futurum vt notant Socin. iunior cons. 124. nu. 54. li. 1. Mennoch. d. præsump. 166. n. 38. vers. Potest etiam, Don Franciscus de Barri de succes. testati. & intestati lib. 10. tit. 1. nu. 18. vers. nona. Circa finem.

Quod autem nostra testatrix non remanserit læsa nec conturbata ex transgressione ad hostes sed credens mortuum esse disposuisset probatur tum ex testibus ministratis tum ex secundo testamento vbilegitur quod soluantur debita del dit quondã seuyor marit meu, fills, y nets meus, quæ verba cum tantum in dicto Ioachimo valls possent verificari sequitur dicendum quod ipsa credidit illum mortuum, & quod mortuum etiam dilexit dum voluit obligationes illius satisfieri suposita enim dilectione auix si neptem viuum credidisset potius fiducialiter disposuisset

fuiſſet quam ab eo hæreditatem adimeret. Additur his quod in primo teſtamento nedum vocatur hæres dictus Ioachimus, ſed in infinitum eius descendentes legitimos, & naturales, qui iudicantur contemplari, & reſpectu iſtorum nulla poterat ad eſſe cauſa in teſtatrice mutandi voluntatem niſi eorum impoſſibilem exiſtentiam ob publicatam Ioachimi mortem contempleret.

Vnde cum habeamus cauſam mutandæ voluntatis quæ licet non ſit expreſſa à teſtatrice probata tamen eſt & rumor mortis Ioachimi falſus fuerit, hæc ſufficiunt vt dicamus teſtamentum ſecundum tanquam ex falſa cauſa factum & falſo rumore ordinatum nullum eſſe, & abeſſe prorſus ab illo voluntatem teſtandi, licet falſa cauſa in eo expreſſa nõ fuerit, ſic probat optimus textus in *l. cum mater* 28. ff. de inoſcioſo teſtamēto, ibi, *cum mater militem filium falſo audiſſet deceſſiſſe & teſtamento hæredes alios inſtituiſſet Diuus Adrianus decreuit hæreditatem ad filium pertinere.* Quod & eleganter docuit conſultus in perdifficili, *l. vltima*, ff. de hæredib. inſtituend. per quæ iura ita concludunt Cæſalus *conf.* 458. n. 1. Mantica *de coniect.* lib. 6. tit. 14. num. 11. Gomez *uar.* 1. cap. 5. num. 24. D. Franciſcus de Barri *qui ſupra lib.* 10. tit. 1. num. 13. Gratian. *diſcep. forenſ.* cap. 558. num. 28. qui dicit nõquam reuocationem primi teſtamenti aliquid operari quando ſecundum continet cauſam, quæ non verificatur aut quæ eſt erronea ſeu falſa. Omnium melius, *Surd. conf.* 373. lib. 1. a num. 19. qui n. 41. probat non eſſe neceſſarium probare cauſam eſſe expreſſam in teſtamento maximè cum ex ore ipſius teſtatoris probetur cauſa quæ illum mouit pro vt in noſtro caſu deponunt teſtes ſignanter de dicto teſtatricis & de expreſſione cauſæ Iſabel Domenjona ſuper decimo ſeptimo articulo, ſperança Garriga, Reuerendus Gabriel Quadrauedal præſbyter de viſu deponens, Michael Domingo teſtis ſecundi teſtamenti, qui omnes deponunt de cauſa ob quam reuocauit teſtamentum vnde cum certi ſimus de vna cauſa non eſt curandum de alijs tunc enim qui dicit alias eſſe poſſe tenetur eas probare & cum hoc difficilis ſit probationis cum conſiſtat in animo ſtandum eſt dicto teſtatricis

ta tricis etiam si expressum non sit in secundo testamento vt mirabiliter discurret, *Surd. d. conf. 373. an. 41. ad finem.*

Ex prædictis colligitur quod occasione falsi rumoris mortis Ioachimi, suggestionum Ioannis Ros, præsentia illius tempore conditi secundi testamenti, lucri mille librarum ex eo illi resultantis in certi omnino sumus de voluntate testatricis imo hæc omnia illam abesse faciunt, certi autem sumus de prima voluntate vt tam pensatè disposita concludendum ergo est pro hac voluntate tam deliberatè, & consultè nõ vero pro vltima tam incerta, & dubia vt terminanter arguunt, *Socinus conf. 163. sub. nu. 4. & Cyriacus Niger d. controuerf. 360 nn. 61. & hæc de primo dubio.*

DVB. SECVNDVM VTRVM SVFFICIAT CLAV-

sula secundi testamenti derogatoria instituta causa pia.

NON dubitatur quod regula generalis constitui solet, quod instituta causa pia primum testamentum habens specialem clausulam derogatoriam tolli per secundum ad pias causas ordinatum etiam si in eo non fiet mentio specialis clausulæ derogatoriæ vt tenent *Couar. in rub. de testament. 2 p. nu. 19. vers. Septimo. Alexan. conf. 105. num. 6. vol. 4. & alii per Mantic. d. lib. 12. tit. 8. nu. 30.* sed hæc resolutio est intelligenda cum grano salis vt scilicet procedat si in primo testamento fuerit extraneus hæres institutus, & in secundo causa pia tunc enim id operatur fauor causæ piæ ex præsumpta voluntate testatoris vt explicat *Mennoch de præsump. lib. 4. præsump. 166. num. 40. & 41. Guillermus Benedictus in cap. Raynutius verbo testamentum nu. 20. March. Anton. Eugen. lib. 2. conf. 92. nu. 18.* reddens elegantem differentiæ rationem quia vbi extranei sunt instituti in primo adest vnica tantum derogatio voluntatis futuræ, quæ tolli potest vnica alia derogatoria tacitè à lege subintellecta liberorum fauore, vbi vero in primo sunt instituti liberi quia adest duplex derogatio futuræ volunta-

tis vna expressa, alia tacita quia inter liberos testamentum conditum est vnica reuocatio in posteriore non sufficit sed requiritur duplex nempe expressa & tacita vt late docet d. *Eugenius* plures doctores ad id allegans Ceterum si primū testamentum ita esset ordinatum vt fuerint hæredes scriptæ causæ piæ tunc ad illud reuocandum non sufficit clausula generalis in secundo testamento ad pias causas posita vt optimè ex Mantica Mennoch. & alijs explicat don Frãsciscus de Barri *d. lib. 10. tit. 1. nu. 17. vers.* Secunda coniectura.

Quæ omnia hac ratione firmantur testamentum ad pias causas a pari procedit cum testamento inter liberos *cap. relatum de testam. iuncta l. Hac consularissima, §. ex imperfecto, C. eod.* & notant supradicti Doctores; atqui testamentum conditum inter filios vt reuocetur opus est clausula derogatoria speciali illius testamenti etiam si in secundo filii quoque sint scripti hæredes vt pluribus probat dictus de Barri qui supra Vincentius de Franch. *decis. 214. nu. 33. & 34. Larrea decis. 57. n. 8. Cancer d. cap. 4. nu. 9.* Maximè quando primum testamentum est causis piis vel filiis fauorabilius quod tunc contingit quādo minus est exhaustum legatis vt præ omnibus notat Odus *cons. 89. nu. 63. & 64.* & ex eo Cancer *qui supra num. 9.* dicendum ergo est quod si hæc procedunt in testamento inter filios in quo tacita tantum derogatoria clausula est multo magis debet procedere vbi expressè derogatoria legitur in futurum vt in simili ponderat Mennoch. *d. præsump. 166. num. 39. vers.* Secundo adducuntur, tunc enim fauor filij in priori testamento instituti præponderat cuicumque causæ piæ posteriori ex verosimili mente, & naturali pietate erga filios vt no uiter discurret Rubeus *practicabilium questionum cap. 21. a. num. 130. ad 135.*

Nos Versamur in his terminis fuit enim in primo testamento institutus nepos naturalis, & eius descendentes legitimi substituta causa pia, qui nepos naturalis quatenus ad ea quæ ex testamento capit maximè non existentibus legitimis

18
numero liberorum venit nec reputatur extraneus vt notant
Griuellio *decis.* 88. *nu.* 1. & 2. Maximè in Cathalonia in qua fi-
lij naturales conseruant nobilitatem parentum sunt de il-
lius domo, intrant curias, & vt vnico verbo concludamus fa-
ciunt deficere conditionem si sine filijs latè Leo *decis.* Valen-
tin. 80. *lib.* 1. *n.* 1. Larrea *decis.* 32. *nu.* 5. Garcia de beneficiis 10. 2.
p. 7. *cap.* 15. *nu.* 53. Botiller *de successionsib. ab intestat. ca.* 1. *theorem.*
7. *nu.* 30. Nogarol *allegat.* 28. *nu.* 60. *cum alijs* & declarauit Se-
natus refferente nobili Ioanne Sabater 30. Augusti 1595. in
facto Margaretae Garro & de la Brochera contra Michaellem
Sanroman & pariter dedit pro constanti Senatus in illa com-
munitatis de Meya, & Polonia Sacta Creu 8. Februarij 1656.
refferente don Michaelle de Cortiada not. Ferrer licet alijs ex
causis contra neptem naturalem iudicasset. Dicendum ergo
est quod in primo testamento non fuit extraneus institutus
sed descendens & sic quod debet hoc testamentum regulari
vt inter liberos, vel saltem negari non potest piam esse insti-
tutionem vt ipsa testatrix dixit & manu doctoris Tristany
scriptum legimus illis verbis *per amor de Deu y ab intuit de pie-
tat.* Vnde non intrat fauor causae piae institutae in secundo cū
aeque fauorabilis causa in primo sit.

Additur his quod secundum testamentum est minus
pium quam primum cum plus onustum legatis profanis re-
periatur, & sic magis diminuuntur opera pia, in primo siqui-
dem testamento solum legat Ioannae Garriga triginta libras
& quingentum Mariae Magdalenae Flaquer in casu quo Io-
achimus Valls sine filijs descenderet, in secundo vero testamen-
to augetur legatum dictae Ioannae Garriga ad quinquaginta
libras, & legat Ioanni Ros mille libras: Vterius in hoc ultimo
piae dispositiones arbitrio manumissorum relinquuntur in
primo vero iam designantur à testatrice, & quidem ma-
gis prouidetur de perpetuitate vnde a primo ad vltimum
possumus dicere fauorabilius esse primum liberis & causis
pijs, & nullum fauorem habere causas pias in secundo ins-
titutas.

Nouissimè consideramus quod in hac materia parifi-
catur causa pia instituta in secundo cum hærede in eo scrip-
to vbi instituitur qui alias successurus erat ab intestato,
vt notat Simon de Prætis *lib. 4. interpret. 3. dub. 2. numer. 108*
Franciscus de Barri qui supra vers. Secunda coniectura, circa
mediani & intelligit, Cancer *d. cap. 4. numer. 18. in fine*. Ergo
etiam vbi in primo testamento cum clausula derogato-
ria ad futura instituitur his, qui ab intestato successurus
est opus est clausula derogatoria multum speciali in se-
cundo: Atqui Ioachimus Valls vt nepos naturalis ab in-
testato erat legitimus successor dictæ testatricis auix pa-
ternæ expressè, *l. final. Cod. de naturalib. liberis* Peregrinus *de*
iure fisci lib. 3. tit. 18. num. 28. vers. Ideo auia paterna, Sürd.
cons. 177. lib. 3. a numer. 30. cum aliis, quod & extantibus le-
gitimis ampliatur Faber *in Cod. tit. de naturalibus liberis diffi-*
nit. final. Dicendum ergo est nullum fauorem posse consi-
derari causæ piæ in damnum huius partis, quæ ab intesta-
to successuræ erat. Et sic soluitur secundum dubium.

DVB. TERTIVM VTRVM PRIMVM TESTA-
mentum mereatur nomen testamenti sic vt
possimus dicere esse in concursu
duorum testamen-
torum.

DVBITARI non potest primum testamentum verè ef-
se testamentum sic vt secundo non condito locus ef-
set successioni testamentariæ nec via aperiretur successori-
bus ab intestato. Supponitur siquidem legitimè fuisse hoc
testamentum ordinatum a testatrice traditum Paulo Passo-
les not. Pub. Barcinonæ cum omnibus solemnitatibus quas
ius requirit vnde in eo constat de perfecta voluntate tes-
tatricis, & si ex post facto aliud non concurreret non posset
dubitari de illius validitate.

Euc.

19

Euenit ex post facto quod dicta testatrix instante Reuerendo Ioanne Ros illud recuperauit, etenim Hyacinthus Borràs de eius voluntate rupit lina legit integrè, & post lecturam dixit ei *que lay deixas quel volia comunicar per a notari algunas cosas*, prout deponit dictus Borràs geminatim tum in actu extractionis, tum super articulo tertio, & super sexto deponit instasse recuperationem & fuisse ei responsum per dictum Ros *que iudicaua dita senyora Valls lo auia esquinçat*, & postea fuit repertum super archa domus testatricis, & præcedente mandato extractum in publicam formam, nec dubitari potest de identitate cum de ea satis constet ex depositionibus dicti Borràs & Bonauentura Vila. Vnde solum ex hoc facto discutimus duo dubia. Primum an per recuperationem factam a testatrice & aperturam illius incisionemve linorum alio non facto testamento sustineretur prima voluntas in præiudicium successorum ab intestato. Secundum dubium an saltem facto secundo testamento quale inuenimus sit reuocatum primum.

Ad primum dubium præsupponimus vt certum testamentum primum factum in fauorem Ioachimi Valls iudicari inter liberos & habere priuilegia *authen. hoc inter liberos, C. de testament. & l. Hac consultissima, §. ex imperfecto, Cod. eod.* cum in eo institutus fuerit nepos naturalis ab auia qui eo casu quo ab intestato ei succedebat vt notant Anton. Gomez ad l. 3. Thauri num. 54. *vers. Tertio extende, Ibi, Tertio extende vt procedat etiam in filijs naturalibus in eo quod capere possunt à patre, vel matre quia ista iura videntur se fundare in iure & priuilegio sanguinis.* Sequitur Benedictus in cap. Raynuius extra. de testamentis num. 83.

Hoc supposito licet dici soleat quod testamentum habeatur pro reuocato ex abductione à manu Notarii vel ex infissione sigillorum, & linorum, l. 1. §. si hæres, ff. si tabul. testamē. null. extabunt. Mestriello decis. 132. lib. 2. Castillo decis. 59. lib. 1. Hæc tamen regula non procedit quando testator recuperat illud

X illud à Notario vt aliqua addat vel vt aliud faciat tunc enim nisi alio legitimè facto primum reuocatum non censetur vt late tradunt Mennoch. *conf. 42. lib. 1.* Gratian. *discep. ca. 588. & 764. per tot. cum alijs*, quos citat Fontanella *decis. 49. n. 11.* Maximè quando in primo testamento est clausula reuocatoria in futurum quia tunc non est præsumendum testatorem subuertere & reuocare voluisse per actum recuperationis, & retentionis eaque cum tanta diligencia elaborauit argumento legis scimus, *C. de testament.* Ex quibus ita arguebat Zazius *conf. 2. n. 12. li. 1.* & hanc doctrinam (quidquid clamet Fontan. *dec. 51.*) bis confirmauit Senatus refferente Hieronymo Astor 24. Aprilis 1629. quæ sententia fuit confirmata refferente Ludouico Basturs 27. Octob. 1631. Not. Bosch in causa manumissorum vltimæ voluntatis Iacobi Aymerich V.I.D. & successorum ab intestato, & in terminis testamenti recuperati a Notario vt aliqua addantur multa scribit ad institutum Paulus Rubeus *practicar. tot. cap. 8.*

Quæ maximè procedunt in Cathalonix & Barcinonæ, vbi ex priuilegio Petri Tertii in Pragmatica edita 14. Kal. Nouemb. 1339. quæ est caput 25. priuilegij recognouerunt proceres *sub tit. de consuetud.*, nulla ex his solemnitatibus requiritur, sed voluntariè apponebantur maximè in testamento non condito manu testatricis, sed notarij, quo circa dicendū est quod cum requiratur ad eius perfectionē formale clausura & ligatura lini vt ex priuilegio constat eius destructio nihil operatur si legi potest testamentum & intacta remaneat quæ scripta sunt vt dicit Marta *de succes. legal. p. 4. q. 4. art. 1. nu. 13.* Fontanel. *decis. 39. n. 14. & 15.* Leo *decis. 32. n. 16.* & omnium melius Zazius *d. conf. 2. n. 28. & 29.* Mastril. *decis. 132. n. 17.* Vnde non est præsumendum quod dicta apertura & incisio lini sit facta nisi animo reuidendi provt verè reuidit quo casu reuera perfecta remanet & non reuocata prima voluntas sic vt licet aliquid cancellatum reperiretur, vel deletum valeret tamen fauore piæ causæ, & neptis naturalis in partibus nō deletis,

letis, vt tradunt Bartol. in *l. si unus, C. de testamen.* Burgos de Paz in *l. 3. Thauri num. 127.* vbi dicit obtentum in iudicio in fauorem cuiusdam monasterij.

Nec aliquid facit quod huiusmodi testamētum fuerit re-
pertum domi dictæ Valls & nō in posse notarij quia quam-
uis originale testamenti reperiatur penes partem non amit-
tit fidem publici instrumenti cum nullo iure caueatur quod
originale seu matrix scripturę debeat de necessitate existere
penes notarium vt fidem habeat vbicumque enim existat o-
riginale, seu matrix, vel imbreuiatura retinet fidē publici in-
strumenti, si constet, quod sit originale, matrix, vel imbreuia-
tura, ex traditis per Mascard. *conclus. 4.* & per Cardin. Tusch.
verbo originale *conclus. 201.* & de hoc nulla fuit dubitatio in
illa causa manumissorum Jacobi Aymerich in qua testamen-
tum recuperatum à notario & inciso lino fuit repertū penes
testatorem.

Dices (vt accedamus ad secundū dubiū) hęc procedere non
facto secundo testamento, ceterū facto secundo testamento
non esse dubitandū de reuocatione primi ex vulgata regula
§. posteriore institut. quib. mod. testam. infirmis. Quia respondetur
hoc dilemate aut ob secundū testamētū ita iure perfectum
est vt tollat primū, aut non, si primū non debemus disputare
quæstionē de recuperatione primi testamenti aut linorū in-
cisione, si vero secundū de per se non sufficit nec valebit quia
prioris fuerunt incisa lina & recuperatione facta. Quod autē
secundū testamētū nullius sit roboris supra probatū est his
rationibus. Primo quia necessario in secundo testamento e-
rat ponēda clausula derogatoria specialis nec pro speciali in
Cathalonia habetur, quæ de iure specialis dicitur. Secundo
quia secundū testamētū non solū de iure præsumitur factū
ad suggestionem interesse habentiū, sed etiā in facto occurrē-
ti fuit probatum. Tertio quia fuit factum mota testatrix ex
falsa causa mortis scilicet hæredis instituti in primo testamē-
to. Ex quibus & alijs rationibus defectus voluntatis in vlti-
ma

ma dispositione probatur. Vt autē secundū testamentū deroget priori, legitimè debet esse confectū nec sufficit probare voluntatē mutandi testamentū nisi in secundo fuerit omnino perfecta voluntas nec aliter operatur clausula reuocatoria secundi, *l. si nemo 19. de testamētis. tucel. l. Pater filio, ff. de hæredib. instituend.* Socin. iunio *cons. 145. n. 8. lib. 2.* & ita supponitur a doctoribus, qui terminanter dicunt quod licet testator recuperauerit testamentū à notario vt aliqua adderet & incidere linū nunquam poterit dici reuocatum si non fuerit secundum perfectè celebratum vt declarauit Senatus in dicta causa manumissorum Iacobi Aymerich & late probat Gratian. *cap. 558. nu. 27. & cap. 764. num. 5.* Vnde testator non derogat testamento priori per epistolam voluntatis declaratoriā nisi reducatur ad testamentū perfectū vt latè disputat & decidit Rotta Romana apud Salgado post labyrinthū *credic. decis. 34. per tot.*

Confirmantur ista quia cū in primo testamento sit apposta clausula derogatoria cuiuscūque alterius testamēti, & sic per actū facti nisi ille actus facti contineret integritè verba clausulæ derogatoriæ reuocatio prætenfa ex alio actu facti dicitur imperfecta, & in puris terminis actus præparatorij cum secundū testamentum non faciens mentionē primi nō possit dici testamentū validū, sed simulatū vt supra diximus, & latè tenet Tusch. *conclus. 152. per tot.* & huius considerationis habuit etiā rationē Senatus in prædicta causa, & sic non potest iudicari reuocatū per aliū actum facti in quo non sit derogatoria, quæ requiritur primi quia vt sæpè diximus illa clausula facit nos certos de defectu voluntatis testatricis in secundo testamento.

Ex quibus à primo ad vltimum pro primo testamento, & Ioachimo Valls hærede in eo scripto declarandum fore speramus. Saluo semper, &c.

Vidal & Ros V. I. D.

Mas & Vidal, V. I. D.